

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa

ZEW/500/18/2014/JK

Warszawa, 25 kwietnia 2014 roku

Pan
Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy i Polityki Społecznej

analizując sytuację dzieci przebywających w placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej wyrażam zaniepokojenie zbyt często występującymi nieprawidłowościami w pracy tych placówek.

Konieczność zagwarantowania najwyższych standardów opieki oraz zapewnienia możliwości wszechstronnego rozwoju i bezpieczeństwa dzieciom tam przebywającym skłania mnie do zaproponowania Panu Ministrowi nowego rozwiązania w tym zakresie, polegającego na wprowadzeniu do systemu prawnego obowiązkowego *certyfikatu jakości pracy placówki*. Pragnę podkreślić, że Konwencja o Prawach Dziecka nakłada na każde państwo, które ją ratyfikowało, obowiązek zapewnienia dzieciom przestrzegania ich praw na najwyższym poziomie. Zaproponowany przeze mnie, systematycznie odnawiany *certyfikat jakości pracy placówki*, mógłby być ważnym narzędziem w podnoszeniu skuteczności ochrony tych praw.

W mojej ocenie *certyfikat*, zmuszający do diagnozy i systematycznej weryfikacji celem podwyższania standardu pracy placówki, stanie się gwarantem wysokiej jakości działań na rzecz dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa oraz standardów opieki i wychowania. Oczywiście wprowadzenie takiego wymogu wiązałoby się z potrzebą wypracowania jasnych zasad jego przyznawania oraz stworzenia kryteriów, wg których placówki byłyby oceniane (przy jednoczesnym wskazywaniu kierunków ich rozwoju). Ponieważ propozycję podobnego rozwiązania systemowego chroniącego dzieci w placówkach funkcjonujących w systemie oświaty złożyłem również Ministrowi Edukacji Narodowej,

proponuję podjęcie wspólnych prac w ramach międzyresortowego zespołu zajmującego się tym zagadnieniem. Deklaruję wsparcie Rzecznika Praw Dziecka dla tego przedsięwzięcia.

Już dziś sygnalizuję, że jednym z punktów koniecznych do uzyskania *certyfikatu jakości pracy placówki* powinna być jej otwartość na stałą współpracę z wolontariuszami. Na zasadność takiego rozwiązania, niewątpliwie zwiększającego transparentność pracy placówek, wskazywałem już w swoim wystąpieniu generalnym z dnia 1 sierpnia 2011 roku (sygn.: ZEW/500/34-1/2011/MT), skierowanym do ówczesnego Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W moim przekonaniu pomoc udzielana przez wolontariuszy jest niezwykle ważna i potrzebna – nie tylko bowiem zwiększa atrakcyjność oferty kierowanej do podopiecznych, ale także otwiera ją na obserwatorów z zewnątrz, a to oznacza, że praca placówek zostanie obowiązkowo poddana społecznej ocenie. Pragnę podkreślić, że dzieci tam przebywające nie zawsze – ze względu na swój wiek lub stopień niepełnosprawności - mogą zawiadomić o swoich problemach instytucje zewnętrzne zobowiązane do nadzoru. Stworzenie więc mechanizmu swoistej kontroli społecznej będzie dawało gwarancję lepszej ochrony praw dziecka w danej placówce. Pomoc wolontariuszy powinna zatem stanowić istotne kryterium wydawania *certyfikatu*.

Ważnym etapem przy budowaniu rozwiązania nazwanego przeze mnie roboczo *certyfikatem jakości pracy placówki* jest stworzenie specjalnej komisji – najlepiej organu niezależnego, ale powoływanego przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, która systematycznie dokonywałaby oceny jakości pracy oraz standardów opieki i wychowania we wszystkich placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej. Pragnę zapewnić, że w tym zakresie Pan Minister również może liczyć na moje wsparcie.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 10a ust. 1 oraz art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr. 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się z prośbą o rozważenie możliwości wprowadzenia do systemu prawnego obowiązkowego *certyfikatu jakości pracy placówki*, systematycznie odnawianego przez niezależny organ powołany przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego i przyznawanego każdej placówce instytucjonalnej pieczy zastępczej.

z wyrazami szacunku
Marek Szwed

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 27 maja 2014 r.

DSR-I-0712-3-1-TU/14

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Ministrze,

Odpowiadając na pismo znak ZEW/500/18/2014/JK z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia do systemu prawnego obowiązkowego *certyfikatu jakości pracy placówki opiekuńczo-wychowawczej*, przekazuję następujące stanowisko:

Przedstawiona w piśmie Pana Rzecznika koncepcja nadawania placówkom opiekuńczo-wychowawczym odnawialnego *certyfikatu jakości pracy* jest propozycją wartą rozważenia przy najbliższej nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Tym niemniej przed wprowadzeniem zaproponowanej koncepcji należałoby rozpatrzyć liczne przeszkody zarówno organizacyjne, jak i finansowe. Utworzenie specjalnej komisji nadającej certyfikat, jako organu niezależnego, który systematycznie dokonywałby oceny jakości pracy oraz standardów opieki i wychowania we wszystkich placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej jest trudne do realizacji ze względu na liczbę placówek, które należałoby objąć obowiązkiem uzyskiwania certyfikatu co pięć lat, jak również z uwagi na brak środków finansowych na pracę tej komisji.

Należy zauważyć, że na dzień 31 grudnia 2013 roku działało na terenie Polski ogółem 918 placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz trzy regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne i jeden interwencyjny ośrodek preadopcyjny, prowadzone przez marszałków województw. Obecnie wzrastająca liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych, przy zmniejszającej się liczbie dzieci umieszczonych w placówkach, jest wynikiem dostosowywania placówek do standardów określonych w ustawie. W tej sytuacji trudno ustanowić jeden organ centralny do oceny wszystkich placówek działających na terenie kraju.

Należy także zauważyć, że ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135, z późn. zm.) stanowi, że wojewoda

sprawuje nadzór nad działalnością placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Ponadto placówka opiekuńczo-wychowawcza powstaje z dniem uzyskania zezwolenia wojewody właściwego ze względu na miejsce prowadzenia tej placówki. Wojewoda, zanim wyda zezwolenie, jest zobowiązany do analizy dokumentów określonych w ustawie oraz do przeprowadzenia oględzin obiektu, w którym placówka opiekuńczo-wychowawcza ma prowadzić działalność. Wojewoda prowadzi również rejestr placówek, które uzyskały zezwolenie. Zezwolenie może zostać cofnięte, a placówka wykreślona z rejestru w przypadku gdy wojewoda stwierdzi, że podmiot, któremu wydano zezwolenie, przestał spełniać warunki oraz standardy określone w ustawie.

Obecnie trwają prace nad nowelizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przygotowywanej nowelizacji ustawy rozważa się możliwość doprecyzowania przepisów w zakresie uprawnień kontrolnych wojewody.

Wydaje się, że istniejące obecnie rozwiązania prawne spełniają, zapisany w Konwencji o Prawach Dziecka, obowiązek zapewnienia dzieciom przestrzegania ich praw na najwyższym poziomie.

W kwestii udziału wolontariuszy w działalności instytucjonalnych form opieki pragnę podkreślić, że sprawa ta jest przedmiotem szczególnej uwagi ze strony resortu pracy i polityki społecznej. W obowiązującej od 1 stycznia 2012 r. ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono przepis art. 99 ust.4, w którym wskazano, że przy zapewnieniu opieki lub wychowania nad dziećmi przebywającymi w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz w wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań tej placówki można korzystać z pomocy wolontariuszy, którzy muszą spełniać warunki określone w art. 98 ust. 3 ustawy. Z danych statystycznych GUS wynika, że na koniec 2012 r. w instytucjonalnej pieczy zastępczej działało 2091 wolontariuszy.

L. Popowicz
MINISTER
z up. *S. Smółka*
Podsekretarz Stanu